Posudek diplomové práce

Kristýna Kadlecová

Margaret More Roper: příběh anglické ženy v časech reformace

Diplomová práce Kristýny Kadlecové byla předložena na katedře církevních dějin v oboru Evangelická teologie v červnu 2018.

Forma a úroveň zpracování

Práce má všechny požadované náležitosti. Formální úprava odpovídá požadavkům, jež jsou na písemné kvalifikační práce kladeny.

Práce má 116 stran (po odečtení stránek s titulem, deklarací, obsahem, bibliografií a obrazovými přílohami: 100) a 587 poznámek pod čarou ve standardní podobě. Bibliografie je rozdělena na primární a sekundární (19 a 37 položek).

Struktura práce

Práce je pečlivě rozvržena, autorka věnuje velkou pozornost úvodním otázkám. Ještě než se začne zabývat životními osudy a literární tvorbě svých dvou hrdinek, Margaret More Roper (1505–1544) a Kathariny Schütz Zell (1498–1562), věnuje polovinu své práce podrobnému, a současně čtivému líčení poměrů v Anglii v 1. polovině 16. století.

Její úkol byl nesnadný v tom, že v úvodu, jenž měl směřovat k hlavnímu tématu práce, musela věnovat náležitou pozornost jak politické situaci a myšlenkovým proudům tehdejší doby, tak i osobám, které měly zásadní význam pro Margaretinu biografii. Což platí zejména o jejím otci Thomasi Moreovi (1478–1535), jenž ovšem sám byl v popisovaných událostech jedním z nejvýznamnějších aktérů. Je tedy třeba ocenit, že v úvodních kapitolkách věnovaných základním parametrům doby a událostem, které měly na Margaretu vliv (renesance, humanismus, reformace v Anglii, „velká záležitost" Jindřicha VIII., život a smrt Thomase Morea, a samozřejmě i základní údaje o Erasmovi) autorka pevně třímá kormidlo svého výkladu a vyhýbá se dvěma extrémům. Nezachází do zbytečných podrobností, které by ji odváděly od tématu práce (naopak: velmi vhodně se ještě před anglickou reformací zabývá postavením žen v tehdejší společnosti),[1] na druhé straně se však nespokojuje ani s obecnými poznatky z leckteré běžně dostupné příručky, ale čerpá ze speciálních monografií, a to v českém i anglickém jazyce. Sympatická je pozornost, kterou věnuje jak primárním pramenům (Roper 1556, Cresacre More 1615/1620, Stapleton 1588), tak i sekundárním zdrojům své práce, které představuje přehledně a výstižně (13–19; poznamenávám jen, že tato kvalitní pasáž by si zasloužila i zvláštní nadpis, aby byla prostřednictvím Obsahu snadněji vyhledatelná).

Vedle Margarety se autorka věnovala i dalším vzdělaným ženám v různých evropských zemích (71–73), zvláště pak jejich německé současnici a lze říci i duchovní spřízněnkyni Katharině Schütz Kell. Tím se práce náhle rozrostla o celou biografii další hrdinky (73–84); tento oddíl je sice založen již jen na jediném zdroji (McKee), jeho volba je však dobře

---

[1] Jen na okraj připomínám populárně odbornou monografii Josefa Janáčka, *Ženy české renesance*, Praha 1977, jako příklad publikace, která je ovšem věnována jinému teritoriu, ale vzhledem k všestranné propojenosti tehdejší Evropy se v lecčems dotýká i našeho tématu.

zdůvodněna (74). Stejně jako u Margarety, i Katharininy životní osudy jsou vylíčeny jak s velkou úctou k faktům a dobovému kontextu, tak i se stěží skrývanou empatií.

Zbývající pětina práce je věnována literární tvorbě obou žen, jejichž společným jmenovatelem je modlitba Otčenáš: Margareta přeložila Erasmův komentář k ní, Katharina sepsala vlastní. Autorka oba texty podrobila pečlivému rozboru. Přestože patrně z technických důvodů nemohla uvést původní texty v celém znění (zřejmě by to ani neodpovídalo formátu diplomové práce), učinila maximum pro to, aby je čtenáři dobře představila a vedla ho krok za krokem ke svým závěrům.

Z formálního hlediska je třeba poznamenat, že základní informace o všech třech textech (Erasmův komentář, Margaretin překlad, Katharinin komentář), tj. o jejich dochování a dostupnosti ve formě edice či překladu, by bylo lépe vyčlenit v textu práce na samostatné místo, tj. do závěrečného seznamu primární literatury. Nicméně i v tuto chvíli je čtenář bez velkých problémů nalezne zabudované v textu samotného výkladu (91 Erasmus; 91–92 Margareta; 101 Katharina).

V případě Margarety se autorka podrobně věnovala i korespondenci, kterou vedl Erasmus s ní (87–89), a dokonce i o ní (89–90), čímž celý výklad získal na živosti a plastičnosti. Metodou jednotlivých textových sond (92–99) pak autorka přesvědčivě ukázala, že Margareta „dává svým osobitým překladem Erasmově originálu vlastní výraz" (100). Margareta se textem zabývala natolik intenzivně, že se nezastavila ani před jeho teologickým dotažením; autorka taková místa souhrnně charakterizuje tak, že Margareta „klade větší důraz na lidskou nehodnost stojící vůči Boží velikosti, laskavosti a vlídnosti" (100).

Katharinin vlastní komentář k Otčenáši, který autorka velmi pěkně tlumočí, byl určen jinému publiku a má poněkud jiný (meditativní) ráz; závěrečné srovnání obou spisů je proto správně rezervované. Přesto lze vyzdvihnout společné rysy v tvorbě obou pozoruhodných žen: obě svým způsobem představují svým čtenářům Boha v jeho nekonečném milosrdenství, s níž se sklání k hříšnému člověku, a Krista opěvují nejkrásnějšími a láskyplnými výrazy. Českému čtenáři tu vytane na mysli letmá poznámka (ze strany protivníků) o sečtělých ženách v husitském Táboru, anebo Balbínem doložená legenda o mlynářce, jež při svíčce opsala celou bibli. Předložená práce nám představuje jejich sestry – tentokrát však díky bezpečně doloženým unikátním dokumentům – , které k nám o století později promlouvají z prostředí evropského humanismu, navzájem spojené láskou k Bohu a „výbornou znalostí Písma" (105).

Otázka do rozpravy

S ohledem na právě uvedenou volnou asociaci se nabízí otázka, zda vůbec byly obě ženy předmětem odborného bádání v českých zemích. V opačném případě by si předložená práce zasloužila i přívlastek „průkopnická".

Závěr

Autorka vynikajícím způsobem doložila schopnost syntetické i analytické práce s prameny, uplatnění vlastního úsudku, formulaci závěrů a v neposlední řadě i jazykovou a stylistickou zdatnost. S potěšením doporučuji práci k obhajobě a navrhuji klasifikaci A "výtečně".

Praha, 30.8.2018

Mgr. Jan Dus, Th.D.